

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 23 kap. strafflagen, 76 § vägtrafiklagen och 7 och 20 § trafikförsäkringslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att de bestämmelser i strafflagen som gäller trafikfylleri i olika trafikformer skall ändras.

Lagen skall ändras så att också den döms för rattfylleri som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha använt narkotika så att verksam beståndsdel i någon narkotikas ämnesomsättningsprodukt finns i hans blod under eller efter färden. Bestämmelsen skall dock inte tillämpas om beståndsdeln eller ämnesomsättningsprodukten härrör från ett läkemedel som föraren har haft rätt att använda. Motsvarande ändring föreslås i bestämmelserna om fylleri i tågtrafik och fylleri i lufttrafik.

Propositionen innebär att det införs en s.k. nollgräns för användning av narkotika i trafiken. Att föra ett motordrivet fordon eller en spårvagn under påverkan av narkotika skall för närvarande bestraffas som rattfylleri, om användningen av narkotikan

har nedsatt förarens förmåga till de prestationer som uppgiften förutsätter. Gällande bestämmelser om fylleri i tågtrafik och lufttrafik har samma innehåll.

I propositionen föreslås att bestämmelsen om rattfylleri ändras också så att en alkoholhalt på 0,5 promille i gärningsmannens blod motsvarar en alkoholhalt på 0,22 milligram per liter i hans utandningsluft i stället för nuvarande 0,25 milligram. Det föreslås att korrelationen mellan alkoholhalten i blodet och alkoholhalten i utandningsluften skall ändras på samma sätt också i bestämmelserna om grovt rattfylleri, fylleri i sjötrafik, fylleri i lufttrafik och fylleri i tågtrafik.

Till följd av de bestämmelser som revideras i strafflagen föreslås mindre justeringar i bestämmelsen om temporärt körförbud i vägtrafiklagen och i trafikförsäkringslagen.

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Inledning.....	3
2. Nuläge.....	4
2.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Bestämmelserna om trafikfylleri i 23 kap. strafflagen.....	4
Förundersökning, tvångsmedel och körförbud.....	5
Rättspraxis.....	6
2.2. Övriga länder.....	6
Alkoholhalten i utandningsluften.....	6
Körning i vägtrafiken under påverkan av rusmedel.....	6
2.3. Bedömning av nuläget.....	7
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	9
Ändring av korrelationen mellan blodets och utandningsluftens alkoholhalt.....	9
Nollgräns för narkotika samt rattfylleri.....	9
Konstaterande av narkotika eller dess ämnesomsättningsprodukt i blodprov.....	10
Läkemedel som innehåller narkotika.....	10
Hur införandet av en nollgräns för narkotika inverkar på förundersökning och utfärdande av körförbud	11
Nollgräns för narkotika i vägtrafiken och straffbart bruk av narkotika.....	12
Nollgräns för narkotika vid fylleri i tågtrafik och fylleri i lufttrafik	13
4. Propositionens verkningar	14
5. Beredningen av propositionen.....	15
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll.....	15
DETALJMOTIVERING.....	16
1. Lagförslag.....	16
1.1. Strafflagen.....	16
23 kap. Om trafikbrott	16
1.2. Vägtrafiklagen.....	19
1.3. Trafikförsäkringslagen.....	19
2. Ikraftträdande	19
LAGFÖRSLAGEN.....	21
om ändring av 23 kap. strafflagen.....	21
om ändring av 76 § vägtrafiklagen.....	23
om ändring av 7 och 20 § trafikförsäkringslagen.....	24
PARALLELLTEXTER	26
om ändring av 23 kap. strafflagen.....	26
om ändring av 76 § vägtrafiklagen.....	30
om ändring av 7 och 20 § trafikförsäkringslagen.....	31

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Alkohol är det allmännast missbrukade rusmedlet. Bland läkemedlen är bensodiazepinerna, som hör till de lugnande medlen och sömnmedlen, föremål för mest missbruk. Ca 100 000 finländare använder dessa läkemedel i huvudsak lagligt för medicinska ändamål. En del överdoserar dock bensodiazepin eller använder det i berusningssyfte. En tredje grupp utgör de som använder s.k. tunga droger, dvs. opiater eller amfetamin. Antalet missbrukare av tunga droger uppskattas till 10 000—15 000 personer. En fjärde grupp utgör de som använder s.k. lättare droger, dvs. vanligen cannabis. Vid en enkätundersökning som utfördes år 2000 bedömdes en eventuell regelbunden användning av cannabis utgående från antalet personer som hade använt cannabis under den senaste månaden. Dessa användare uppskattades i undersökningen uppgå till 25 000—30 000 personer. Antalet personer som använt cannabis sporadiskt (prövat på cannabis under det senaste året) uppskattades till 60 000—110 000 personer.

Missbrukarna i Finland är vanligen alkoholmissbrukare eller blandmissbrukare som utöver alkohol använder trafikfarliga läkemedel (vanligen sömnmedel eller lugnande medel) eller alkohol och narkotika. Det är också vanligt att flera olika rusmedel används samtidigt.

I trafiken har rusmedlen konstaterats öka risken för olycksfall genom att de försvagar uppmärksamheten, omdömet, förmågan att fatta beslut samt koordinations- och handlingsförmågan. Cannabis gör en omtöcknad och försvagar förmågan att bedöma avstånd och hastighet. Amfetamin ökar rikstagandet, förorsakar aggressivitet och kan leda till psykotiska reaktioner. Hallucinogena ämnen framkallar hallucinationer och kan ge upphov till panikreaktioner. Lugnande medel och sömnmedel kan försämra trafikdugligheten genom att de försvagar observationsförmågan, reaktionshastigheten och balansen.

Undersökningen av alkohol-, läkemedels- och narkotikaprov från förare misstänkta för rattfylleri har koncentrerats till Folkhälsoinstitutet. Institutets statistik visar att antalet narkotikafall var relativt konstant ända fram till mitten av 1980-talet. I slutet av 80-talet började de undersökta fallen och de positiva fynden stiga brant. I mitten av 1990-talet skedde en liten nedgång, men sedan slutet av 1990-talet har antalet åter stigit.

År 2000 undersökte Folkhälsoinstitutet prov från 1880 förare som av polisen hade misstänkts för narkotikabruk. Mediciner eller narkotika konstaterades i sammanlagt 85 procent av fallen (1 589). Detta utgjorde 6,5 procent av alla dem som hade undersökts på grund av rattfylleri. Sömnmedel eller lugnande medel konstaterades i 65 procent av fallen (1 271) och egentlig narkotika i 57 procent av fallen (1 074). Hos en del av de undersökta återfanns både läkemedel och narkotika. År 2000 ökade antalet narkotikafynd med 17 procent jämfört med föregående år (918 personer år 1999).

År 2000 var den oftast förekommande narkotikan i proverna amfetamin (705), därefter cannabis (670), heroin inklusive morfin (237), metamfetamin (90), MDMA, dvs. ecstasy (56) och MDA (39), vilka räknas till de nya syntetiska drogerna, samt kokain (4).

År 2000 förekom 94 alkoholfall med dödlig utgång i vägtrafiken. Antalet övriga rusmedelsfall med dödlig utgång var 13. Med alkohol- eller rusmedelsfall avses olyckor där någon av de delaktiga i olycksfallet varit påverkad av alkohol eller andra rusmedel. Antalet alkohelpåverkade förolyckade sjönk under 1990-talet (år 1990 uppgick de förolyckade till 173) medan antalet delaktiga som använt andra rusmedel har ökat något sedan 1995 (antalet personer som använt andra rusmedel uppgick år 1991 till tre).

År 2000 dog 71 personer i rattfylleriolyckor, dvs. fall där olyckan förorsakades av att föraren var berusad. Av de förolyckade utgjordes 51 av berusade förare, 15 av medpassagerare till rattfylleristen och fem av utomstående.

Enligt statistikcentralens uppgifter hade nio av de förolyckade förarna varit påverkade av rusmedel eller alkohol och rusmedel. Det totala antalet personer som förolyckats vid rattfylleriolyckor var lägre än någonsin tidigare under 1990-talet (år 1990 var antalet döda 152).

Trafiksäkerheten i Finland har förbättrats under 1990-talet. Det ökade bruket av narkotika har dock lett till att körning under påverkan av narkotika har ökat i trafiken. På det tyder det allt större antalet fynd av egentlig narkotika hos personer misstänkta för rattfylleri. Det är därför motiverat att uppställa som mål att ändra lagstiftningen för att minska de skadliga verkningar som bruket av illegal narkotika har på trafiken.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Bestämmelserna om trafikfylleri i 23 kap. strafflagen

Bestämmelserna om trafikbrott i 23 kap. strafflagen trädde i kraft den 1 oktober 1999. Bestämmelserna om rattfylleri för olika transportsätt flyttades då till strafflagen och placerades i samband med rattfylleribestämmelserna avseende vägtrafik. Inga större ändringar i sak gjordes i fråga om principerna eller promillegränserna i de då gällande bestämmelserna (RP 32/1997 rd).

Möjligheten att bestämma alkoholhalten ur förarens utandningsluft infördes genom en ändring av 23 kap. strafflagen som trädde i kraft den 1 september 1994. Då fastställdes också den korrelation mellan alkoholhalten i blodet och alkoholhalten i utandningsluften som anges i gällande lag. I praktiken togs dock precisionsalkometrar i bruk först år 1998.

Enligt 23 kap. 3§ strafflagen döms den för rattfylleri som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten under eller efter färden är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,25 milligram per liter i hans utandningsluft. Enligt paragrafens 2 punkt döms också den för rattfylleri som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha

intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt. För rattfylleri döms till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Enligt 4§ är det fråga om grovt rattfylleri om alkoholhalten vid rattfylleri är minst 1,2 promille i gärningsmannens blod eller minst 0,60 milligram per liter i hans utandningsluft eller hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är kännbart nedsatt eller han har intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är kännbart nedsatt. Vidare förutsätts att omständigheterna är sådana att brottet är ägnat att äventyra någon annans säkerhet. För grovt rattfylleri skall dömas till minst 60 dagsböter eller till fängelse i högst två år.

I gällande bestämmelser har rekvisiten för att köra under påverkan av rusmedel förenhetligats med rattfyllerirekvisiten för alkohol. Tidigare skulle körning under påverkan av rusmedel bestraffas separat. I lagen förutsattes att intagande av rusmedel eller alkohol och rusmedel i vägtrafiken hade nedsatt förarens förmåga till felfria prestationer. Bestämmelsen kvarstod i sak oförändrad när den flyttades till strafflagen. Ordalydelsen i bestämmelsen preciserades med ett klarläggande tillägg enligt vilket prestationsförmågan bör vara sådan som uppgiften kräver, dvs. ansluta sig till förandet av ett motordrivet fordon. Körning under påverkan av rusmedel graderades också till skillnad från tidigare i två olika grovhetsgrader. Det är fråga om rattfylleri när en förare som kör under påverkan av rusmedel har nedsatt förmåga till de prestationer som uppgiften kräver. Om förmågan till de prestationer som uppgiften kräver är kännbart nedsatt kan gärningen bedömas som grovt rattfylleri.

I 5§ föreskrivs om fylleri i sjötrafik. Den som manövrerar ett fartyg eller som i ett fartyg sköter en uppgift som väsentligt påverkar fartygets trafiksäkerhet efter att ha förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 1,0 promille i hans blod eller minst 0,50 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, eller intagit annat rus-

medel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, och omständigheterna är sådana att gärningen är ägnad att äventyra någon annans säkerhet, skall för fylleri i sjötrafik dömas till böter eller till fängelse i högst två år. För fylleri i sjötrafik döms dock inte om det fartyg som manövreras är en roddbåt, en segeljolle eller ett med dessa jämförbart fartyg eller då den uppgift som avses i 1 mom. har utförts i ett sådant fartyg.

Om fylleri i lufttrafik föreskrivs i 6§. Den som styr ett luftfartyg, arbetar såsom medlem av dess besättning, eller sköter någon annan flygsäkerhetsuppgift efter att ha förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,25 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, eller intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, skall för fylleri i lufttrafik dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

I 38 § luftfartslagen (281/1995) förutsätts total nykterhet av den som utför en uppgift ombord på ett luftfartyg, dvs. en sådan uppgift får inte utföras av den som har förhöjd alkoholhalt i blodet eller som har nyttjat något rusmedel så att det i hans organism finns en konstaterbar mängd av det. I 88 § luftfartslagen finns en straffbestämmelse som är subsidiär i förhållande till 23 kap. 6 § strafflagen. Om den som utför en uppgift ombord på ett luftfartyg eller den som inom markorganisationen i en uppgift som inverkar på flygsäkerheten bryter mot regeln om total nykterhet inom luftfarten skall med stöd av bestämmelsen dömas till böter för alkoholförtäring eller för bruk av rusmedel.

Enligt kapitlets 7 § gör sig den skyldig till fylleri i tågtrafik som för ett tåg, eller sköter någon annan uppgift som väsentligt påverkar tågsäkerheten, efter att ha förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,25 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften

kräver är nedsatt, eller intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt. Påföljden är böter eller fängelse i högst två år. Enligt definitionen i 12 § avses med rusmedel också läkemedel som sätter ner prestationsförmågan.

Förundersökning, tvångsmedel och körförbud

Enligt 6 kap. 3 § tvångsmedelslagen (450/1987) kan en polisman ålägga föraren av ett motordrivet fordon eller den som utför något annat uppdrag som nämns i 23 kap. strafflagen att genomgå ett prov för att konstatera om han möjligen intagit alkohol eller något annat rusmedel.

Den som vägrar genomgå utandningsprov är skyldig att underkasta sig kroppsbesiktning enligt 5 kap. 11 § tvångsmedelslagen. Enligt 1 mom. i nämnda paragraf får kroppsbesiktning företas på den som misstänks för rattfylleri.

Tvångsmedelslagens 6 kap. 3§ gör det möjligt att testa alkoholhalten i förarens utandningsluft genom en sällningsmetod (s.k. alkometer) utan att föraren misstänks för att köra alkoholpåverkad. Utandningsprov med alkometer görs rutinemässigt under trafikövervakningen. När ett utandningsprov vid sällningen givit positivt resultat företas den egentliga förundersökningen av brottet, där man med hjälp av en precisionsalkometer eller blodprov fastställer om den som på grundvalen av utandningsprovet misstänks vara skyldig till trafikfylleri i sin utandningsluft eller i sitt blod har haft en alkoholhalt som överskrider straffbarhetsströskeln. Tagning av blod- och urinprov betraktas som kroppsbesiktning som förutsätter misstanke om brott. Också användningen av precisionssalkometer förutsätter misstanke om brott, eftersom den misstänkte åläggs att följa med till polisstationen för att en sådan skall kunna användas (RP 18/1992 rd).

År 2000 gjordes 9 384 laboratorieprov och togs 13 414 utandningsprov för att fastställa alkoholhalten i förarens blod. Undersökningarna gällde sammanlagt 22 798 personer.

En sällningsmetod jämförbar med det utand-

ningsprov som utförs med alkometer finns inte att tillgå för att testa om någon kört under påverkan av rusmedel. I praktiken inleds förundersökning av brott t.ex. när det på basis av förarens körsätt eller i samband med sällning som gäller alkoholförtäring uppstår en misstanke om att föraren har framfört fordonet under påverkan av rusmedel. I polisens instruktioner har det fästs särskild uppmärksamhet vid hur det rekvisit som beskrivs i straffbestämmelsen uppfylls när det i samband med rattfylleri finns en misstanke om att föraren använt narkotika. Polisen skall använda en observationsblankett i enlighet med den av inrikesministeriet den 1 mars 1999 utfärdade anvisningen (Dnr 3/011/1999), föra den misstänkte till klinisk rusmedelsundersökning och provtagning samt be narkotikalaboratoriet om ett utlåtande och vid behov skaffa någon annan utredning samt foga utredningen till förundersökningsprotokollet. Huruvida föraren kört under påverkan av rusmedel kan konstateras på ett tillförlitligt sätt endast genom blod- eller urinprov, vilket förutsätter kroppsbesiktning. I 75 § vägtrafiklagen (267/1981) bestäms om meddelande av körförbud. Enligt paragrafens 1 mom. skall domstolen meddela en förare av ett motordrivet fordon körförbud för viss tid, om han konstateras ha gjort sig skyldig till bl.a. rattfylleri eller grovt rattfylleri. I lagens 76 § bestäms om temporärt körförbud. En polisman kan utfärda temporärt körförbud för den som har körrätt och omhändertagits för körkortet, om det finns sannolika skäl att misstänka att han har gjort sig skyldig till rattfylleri eller grovt rattfylleri under påverkan av alkohol. Ett temporärt körförbud kan också utfärdas om det finns skäl att misstänka att föraren har gjort sig skyldig till rattfylleri under påverkan av rusmedel. För utfärdande av temporärt körförbud fordras således mer bevisning när föraren misstänks för att ha kört under påverkan av alkohol än då föraren misstänks för att ha kört under påverkan av rusmedel, eftersom rattfylleri till följd av alkoholförtäring kan kontrolleras på platsen med hjälp av utandningsprov (LaUB 24/1998 rd — RP 32/1997 rd). Av samma anledning fortgår ett temporärt körförbud som utfärdats till den som misstänkts ha gjort sig skyldig till rattfylleri på grund av alkoholförtäring

med stöd av 77 § 1 mom. till dess domstolen beslutar om körförbud. I fråga om ett temporärt körförbud som utfärdats till den som misstänkts ha gjort sig skyldig till rattfylleri under påverkan av rusmedel måste polisen däremot särskilt utan dröjsmål besluta om det temporära körförbudet skall bestå. Om åtal inte väcks för rattfylleri eller grovt rattfylleri eller åtalet förkastas, skall polisen enligt 77 § 4 mom. omedelbart återlämna körkortet.

Rättspraxis

År 2000 meddelade underrätterna 7164 domar för rattfylleri och 11 024 för grovt rattfylleri. För fylleri i sjötrafik meddelades 400 domar.

Det saknas uppgifter om antalet domar som meddelats för körning under påverkan av rusmedel för år 2000 eftersom det efter lagändringen inte har varit möjligt att skilja dessa fall från rattfylleridomarna. År 1999 dömdes 355 personer för att ha kört under påverkan av rusmedel (huvudbrottet). Siffrorna var desamma föregående år 1998. Detta antal utgjorde 2 procent av dem som dömdes för rattfylleribrott. Antalet personer dömda för körning under påverkan av rusmedel ökade något under 1990-talet, medan det i antalet dömda inte har skett några väsentliga ändringar under de senaste tio åren (år 1991 var antalet dömda 275).

2.2. Övriga länder

Alkoholhalten i utandningsluften

Korrelationen mellan blodets och utandningsluftens alkoholhalt är densamma i alla nordiska länder samt i Tyskland. I Belgien motsvarar däremot en alkoholhalt på 0,5 procent i blodet 0,22 milligram alkohol per liter i utandningsluften, medan 0,8 promille motsvarar 0,35 milligram.

Körning i vägtrafiken under påverkan av rusmedel

I Sverige infördes en nollgräns för narkotika i väg- och tågtrafiken genom den lag som trädde i kraft den 1 juli 1999. Enligt lagen om straff för vissa trafikbrott (1951:649)

döms för rattfylleri också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit narkotika som avses i narkotikastrafflagen i så stor mängd att det under eller efter färden finns något narkotiskt ämne kvar i blodet. Bestämmelsen gäller dock inte om narkotikan intagits i enlighet med läkares eller annan behörig receptutfärdares ordination. Straffet är böter eller fängelse i högst sex månader. En motsvarande bestämmelse finns i järnvägssäkerhetslagen.

Under det första året efter lagändringen och på grund av den femdubblades antalet blodprov som togs på förare misstänkta för att ha kört under påverkan av rusmedel. Av de prov gällande körning under påverkan av rusmedel som togs år 2000 var 90 procent positiva. Av dem innehöll 82 procent illegal narkotika och över hälften av dem innehöll också andra läkemedel. I 8 procent av fallen innehöll provet endast läkemedel. Den mest använda narkotikan i trafiken är amfetamin, som förekom i 63 procent av proven.

I *Norge, Island och Danmark* är det straffbart att köra under påverkan av rusmedel endast om användningen av rusmedlet har inverkat på körförmågan.

Enligt vägtrafiklagen i *Tyskland* bestraffas det som en administrativ förseelse om en person kör ett fordon under påverkan av något sådant rusmedel som nämns i en bilaga till lagen och detta medel påträffas i hans blod. En lagändring trädde i kraft i augusti 1998. Gärningen är inte straffbar om rusmedlet har använts för en sjukdom enligt läkares ordination. Bestämmelsens tillämpningsområde omfattar cannabis, heroin, morfin, kokain, amfetamin, MDMA och MDE. Genom ett ministeriebeslut kan förteckningen över de ämnen som nämns i lagen ändras, om detta är motiverat ur trafiksäkerhetssynvinkel på basis av vetenskapliga rön. För överträdelse kan följa böter om högst 1 000 tyska mark (år 2001). Om gärningen begås av oaktsamhet är straffet 200 tyska mark (år 2001). I fråga om återfallsförbrytare kan böterna höjas med 500 tyska mark (år 2001). När det är fråga om andra rusmedel har gärningen i strafflagen straffbelagts om förarens körförmåga nedsatts till följd av att han använt medlet.

I *Belgien* infördes i april 1999 gränsvärden

för illegal narkotika i vägtrafiken. Det är straffbart att köra ett motorfordon på offentlig plats under påverkan av ett i lagen nämnt ämne som inverkar på körförmågan, om ämnet påträffas i blodet i en mängd som fastställts i lagen. I lagen uppräknas följande narkotika med inverkan på prestationsförmågan: cannabis, amfetamin, vissa syntetiska droger, kokainets ämnesomsättningsprodukt och morfin. De i lagen fastställda mängderna för olika ämnen i urinen eller blodet motsvarar de gränsvärden som i andra länder allmänt används i laboratorier som felmarginaler för att utesluta oriktiga positiva resultat. Det är således fråga om laboratorietekniska gränsvärden som inte har samband med hurvida den intagna mängden narkotika möjligen är farlig med tanke på trafiksäkerheten. De i lagen fastställda gränsvärdena är så låga att det i praktiken är fråga om en nollgräns för nämnda narkotika.

Urinprov kan tas på den misstänkte endast om han på basis av yttre tecken, dvs. en klinisk undersökning, misstänks vara påverkad av ett rusmedel. Blodprov kan tas på den misstänkte om det i hans urinprov funnits ovannämnda narkotika i en mängd som överskrider de gränser som anges i lagen eller om han utan laglig orsak vägrat ge urinprov, men uppenbart är påverkad av ett rusmedel. Båda proven, dvs. i praktiken inledande av förundersökningen, förutsätter således i regel att den misstänkte visar yttre tecken på narkotikapåverkan. Gärningsmannen kan dömas för att ha kört under påverkan av rusmedel också om han utan laglig orsak vägrar genomgå undersökningar och test. Straffet är böter om 200—2 000 franc (år 2001) eller fängelse i femton dagar eller högst sex månader antingen separat eller föränt med ovannämnda böter som tilläggsstraff. Vid återfall kan gärningsmannen dömas till fängelse i högst tre år.

2.3. Bedömning av nuläget

När det genom lagändringen 1994 blev möjligt att fastställa alkoholhalten ur förarens utandningsluft fastställdes samtidigt också de tal som visar alkoholhalten i blodet och utandningsluften. Dessa tal finns angivna i gällande lag. Den då fastslagna korrelationen

mellan dessa värden, som mäts genom olika metoder, motsvarade den vetenskapliga uppfattning som gällde vid denna tidpunkt.

Under de senaste åren har det via undersökningar på området framkommit uppgifter som visat att det gällande förhållandet (2100:1) mellan blodets och utandningsluftens alkoholhalt inte är korrekt. Enligt undersökningarna motsvarar 0,50 promille etanol i blodet 0,22 milligram alkohol per liter i utandningsluften i stället för nuvarande 0,25 milligram. Detta motsvarar omvandlingstalet 2400:1. Nuvarande reglering har lett till att det är möjligt att få olika resultat för graden av berusning hos den som gjort sig skyldig till rattfylleri beroende på om alkoholhalten mäts ur blodet eller utandningsluften. Gränsen för straffbarhet är högre när alkoholpåverkan konstateras på basis av utandningsluften.

I utlåtandet som givits på basis av mätningarna bestäms alkoholhalten i blodet eller utandningsluften genom att man först räknar ut medelvärdet för alkoholhalten i de enskilda proverna och sedan gör ett s.k. säkerhetsavdrag. Detta säkerhetsavdrag garanterar att den uppgivna alkoholhalten i blodet eller utandningsluften med mycket stor sannolikhet är lägre än den verkliga alkoholhalten i blodet. Prov som analyseras med olika metoder har olika säkerhetsavdrag. Syftet med detta är att möjligheten till s.k. felaktiga positiva resultat är densamma oberoende av metoden. Säkerhetsavdragets storlek fastställs inte i lag, utan har angivits genom beslut av inrikesministeriet. Det är i sista hand domstolarnas sak att bedöma om säkerhetsavdraget är tillräckligt ifall den åtalade bestrider avdragets tillräcklighet i domstol (RP 18/1992 rd). Förutom alkohol kan illegal narkotika, läkemedel som innehåller narkotika, tekniska lösningsmedel och gaser med berusningseffekt ha en nedsättande inverkan på körförmågan. I lagen finns inte såsom för alkohol några fastställda gränser för narkotika- eller läkemedelshalter hos föraren. Enligt 23 kap. om trafikbrott kan en förare bestraffas om hans förmåga till de prestationer som trafiken förutsätter har nedsatts på grund av att han använt dessa medel. Användning av narkotika är straffbart också med stöd av 50 kap. om narkotikabrott.

Antalet förare som kört under påverkan av rusmedel och dömts för rattfylleri har inte ökat i samma proportion som de av Folkhälsoinstitutet gjorda narkotikafynd hos förare. Det kan i praktiken vara svårt att på det sätt lagen förutsätter bedöma prestationsförmågan hos en förare som intagit rusmedel. Läkarna inser t.ex. inte nödvändigtvis att resultatet av den kliniska rusmedelsundersökningen är av ytterst stor betydelse i domstolen. Det kan därför i praktiken förekomma fall där den försämrade körförmågan inte tillmäts tillräcklig betydelse i resultatet av det kliniska provet och gärningsmannens skuld på grund av detta inte kan styrkas.

En bidragande orsak till skillnaden mellan provresultaten och personens körförmåga kan också ligga i det kliniska provets natur. En väsentlig aspekt när det gäller den kliniska rusmedelsundersökningen är att undersökningssituationen inte helt kan motsvara själva körsituationen. Att körförmågan i trafiken förefallit nedsatt syns inte nödvändigtvis i undersökningen, även om den utförs på bästa möjliga sätt. Delvis beror detta på den tid som förflutit mellan körningen och provet.

Att en person använder narkotika som påverkar prestationsförmågan kan för närvarande gå oförmärkt förbi i trafikövervakningen. De verkningar rusmedelsanvändningen har på körförmågan varierar enligt ämnets kvalitet och mängd samt tolerans och fysiologiska skillnader hos förarna. Det är t.ex. vid en razzia inte möjligt att hos föraren upptäcka hela den nedsättande verkan på körförmågan som användningen av narkotika har. Som exempel på detta kan nämnas amfetamin och symptom som förorsakas av att narkotikan försvinner ur kroppen. En person som är påverkad på detta sätt kan uppträda normalt när han stoppas av polisen men efter uppehållet ta farliga risker i trafiken.

De bevisvärigheter som hänför sig till körning under påverkan av rusmedel kan medföra att färre fall kommer till domstolarna för behandling i de olika skedena av rättsprocessen. Bevisvärigheterna kan bl.a. ha betydelse för om den som misstänks för körning under påverkan av rusmedel alls förs till blod- och urinprov. Om detta antagande är riktigt innebär det att förare som kör under påverkan av rusmedel för närvarande blir

ostraffade. Hur många sådana fall som eventuellt förekommer kan dock inte uppskattas på basis av tillgänglig uppgifter.

En möjlig lösning enligt gällande lag när det gäller bevisvärigheterna vid körning under påverkan av rusmedel är alternativt åtal. Om det i förarens urin eller blod finns narkotika som han inte fått via lagliga läkemedel, har han gjort sig skyldig till straffbart bruk av narkotika. Om det vid rättegången saknas tillräckliga bevis på nedsatt körförmåga, kunde föraren alternativt åtalas och dömas för bruk av narkotika. Det negativa med denna lösning är att en som dömts för bruk av narkotika inte kan åläggas körförbud.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Statsrådet fattade den 18 januari 2001 ett principbeslut om förbättring av säkerheten i vägtrafiken. I beslutet har statsrådet på lång sikt godkänt en trafiksäkerhetsvision för Finland. Enligt den skall vägtrafiksystemet planeras så att ingen behöver dö eller skadas allvarligt i trafiken. Statsrådet har för åren 2001—2005 godkänt ett åtgärdsprogram i 30 punkter för uppnående av detta trafiksäkerhetsmål. Under punkt 14 i principbeslutet konstaterar statsrådet att möjligheterna att tillämpa nolltolerans i fråga om narkotika skall utredas.

Ändring av korrelationen mellan blodets och utandningsluftens alkoholhalt

Den korrelation mellan blodets och utandningsluftens alkoholhalt som använts i bestämmelserna om trafikfylleri föreslås bli ändrad så att den motsvarar dagens forskningsrön. En alkoholhalt på 0,5 milligram i gärningsmannens blod skall då motsvara en alkoholhalt på 0,22 milligram per liter i utandningsluften i stället för nuvarande 0,25 milligram.

Nollgräns för narkotika samt rattfylleri

Ett problem som följer av det ökade bruket av narkotika är de verkningar som bruket har på vägtrafiken. Som narkotika betraktas sådan narkotika som avses i narkotikalagen

(1289/1993). Andra rusmedel är t.ex. tekniska lösningsmedel och gaser med berusningseffekt. De problem andra rusmedel förorsakar kan inte jämföras med det ökade illegala bruket av narkotika. Det är därför motiverat att uppställa som mål att minska de effekter som användningen av illegal narkotika har på trafiken.

Illegalt bruk av narkotika skall för närvarande bestraffas som narkotikabrott. I de straffbestämmelser som gäller vägtrafiken bör man därför försöka koncentrera sig på att förhindra sådan användning av narkotika som ens teoretiskt kan ha ett samband med trafiksäkerheten. Exempelvis sådan användning av narkotika som inträffat för länge sedan skall således inte bestraffas genom de specialbestämmelser som gäller vägtrafiken, om denna användning inte längre vid körtidpunkten kan ha någon effekt på förarens prestationsförmåga.

På basis av dagens forskningsrön är det inte möjligt att på samma sätt som i fråga om promillegränserna för alkohol i lag ange gränser för olika narkotiska ämnen så att dessa gränser skulle vara kopplade till den eventuella fara som de olika ämnena medför för trafiken. Alternativen i dagens läge är endast att bibehålla gällande reglering eller att införa en nollgräns. I propositionen är utgångspunkten att en i lagstiftningen föreskriven klar nollgräns för körning under påverkan av narkotika skulle undanröja de nuvarande tolkningsproblemen angående gränsen för straffbarhet vid dömandet av dessa fall.

De verkningar olika narkotiska ämnen har på trafiksäkerheten kan variera. Den nollgräns som gäller i Tyskland och de halter som nästan motsvarar nollgräns i Belgien har utsträckts till att gälla användning endast av vissa av de vanligaste och farligaste narkotiska ämnena, vilka uppräknas i lag. Det har ansetts föreligga tillräckliga vetenskapliga bevis för att dessa narkotiska ämnen medför fara i vägtrafiken. Fördelen med denna modell är att den är klar. Den som kör ett fordon vet i princip exakt vilka ämnen som över huvudtaget inte får användas.

Nackdelen med denna modell är att även andra narkotiska ämnen än de som uppräknas i lagen kan vara trafikfarliga. En förare som är narkotikapåverkad utgör en viss risk i tra-

fiken, även om graden av den fara som användningen av olika ämnen medför inte obestridligen kan påvisas. Det är därför motiverat att ta som utgångspunkt att användning av alla narkotikaklassade ämnen skall förbjudas i trafiken. Också Sverige har gått in för denna regleringsmodell.

Konstaterande av narkotika eller dess ämnesomsättningsprodukt i blodprov

Narkotika kan i allmänhet konstateras under längre tid och i större halter i urinprov än i blodprov. Narkotika kan dock i allmänhet antas ha betydande verkningar ur trafiksäkerhetssynvinkel endast så länge den påträffas i blodet. Ett fynd i ett blodprov visar att narkotika använts för en relativt kort tid sen. Cannabis och kokain kan konstateras i blodet mindre än ett dygn, morfin ännu kortare tid samt amfetamin och ecstasy några dygn efter senaste användning. Enbart abstinenssymptomen kan dock inverka nedsättande på körförmågan. Abstinenssymptomens styrka kan dock inte bedömas på basis av urinprov. Av ovannämnda skäl har tillämpningsområdet för nollgränsen i propositionen begränsats till narkotikabruk som konstateras genom blodprov. Sverige, Tyskland och Belgien har stannat för samma lösning.

Sådan användning av narkotika i vägtrafiken som kan upptäckas i urinprov, men inte i blodprov, kan såsom för närvarande bestraffas som rattfylleri, om narkotikan har inverkat på förarens körförmåga. Till denna grupp hör också sådan narkotika, t.ex. LSD, som i praktiken huvudsakligen kan konstateras endast i urinen.

Narkotika kan ha många beståndsdelar. Ur trafiksäkerhetssynpunkt och med tanke på straffbarheten är det viktigt att i den misstänktes blod hitta den verksamma beståndsdelen i narkotikan, dvs. det ämne som har en rusgivande effekt. Det kan hända att den verksamma beståndsdelen syns i blodet under en mycket kort tid. Narkotiska ämnen nedbryts olika snabbt i kroppen beroende på vilket ämne det är fråga om. Den verksamma beståndsdelen i narkotikan omvandlas när det nedbryts till en s.k. ämnesomsättningsprodukt. I fråga om heroin är ämnesomsätt-

ningsprodukten morfin. Enligt propositionen skulle också ett fynd som gäller en sådan ämnesomsättningsprodukt leda till tillämpning av nollgränsen.

Även ämnesomsättningsprodukter kan dock beroende på ämnet synas i kroppen olika lång tid. Rester av användningen av cannabis syns t.ex. i urinprov ända upp till en vecka efteråt, medan cannabis kan konstateras i blodprov mindre än ett dygn efter användningen. Genom att förutsätta att också ett positivt fynd som gäller en ämnesomsättningsprodukt skall göras i blodet, kunde man tidsmässigt lämna sådant narkotikabruk utanför tillämpningen av nollgränsen som inte längre kan ha någon effekt på föraren under körningen och som således saknar betydelse ur trafiksäkerhetssynvinkel.

Läkemedel som innehåller narkotika

Antalet personer som använder sömnmedel eller depressionsmediciner som klassificeras som narkotika uppskattas till ca 100 000. Eftersom de som använder dessa eller andra läkemedel som innehåller narkotika ofta till följd av sin bostadsort eller arbetsplats måste kunna använda bil, skulle ett absolut förbud att använda sådana läkemedel i trafiken i många fall medföra att de måste sluta med den ordinerade medicineringen. Detta skulle i sin tur kunna leda till förlorad arbetsförmåga och även förorsaka en betydande ökning när det gäller arbetsfrånvaro och sjukledighet. Vissa starka narkotikaklassade läkemedel kan också ordinerats patienten med särskilt tillstånd av läkemedelsverket för smärtlindring vid allvarliga sjukdomar. Även utan läkarordination säljs läkemedel (hostmediciner) som innehåller ämnen som klassificeras som narkotika (kodein, folkodin). I alla dessa fall är det inte ändamålsenligt med ett absolut förbud mot att använda läkemedel i trafiken. Ett sådant förbud kunde förorsaka mer skada än nytta. Läkemedel som innehåller narkotika kan såväl skaffas som användas lagligt eller illegalt. Att i lagstiftningen behandla lagliga och illegala läkemedel på olika sätt är något problematiskt ur jämlikhetssynpunkt. Om två förare har ett narkotikaklassat läkemedel i blo-

det och medlet inte har någon synbar effekt på körförmågan och den ena har använt ett lagligt och den andra ett illegalt läkemedel är det ur trafiksäkerhetssynvinkel svårt att motivera varför endast den senare skall bestraffas för rattfylleri. Att föraren använder ett illegalt läkemedel under körningen kan dock anses mer klandervärt eftersom han kan ha svårt att dosera läkemedlet rätt utan läkarordination. Läkemedel som skaffats på olaglig väg används också ofta i praktiken i berusningssyfte och dessa medför således större fara ur trafiksynpunkt än om de används enligt läkares ordination. I propositionen föreslås därför att endast användning av sådana läkemedel som föraren har haft rätt att använda skall lämnas utanför tillämpningsområdet för nollgräns. Det skall såsom för närvarande vara straffbart att använda sådana läkemedel endast om körförmågan blivit nedsatt på grund av dem.

Enligt 17 kap. 1 § 2 mom. rättegångsbalken skall åklagaren styrka de omständigheter på vilka hans yrkande stöder sig. Denna princip har fastslagits också i ett mål i högsta domstolen KKO 2001:95, som gällde bevisningsskyldighet i samband med att läkemedel som klassificerades som narkotika hade införts i landet för personlig medicinering. Största delen av de läkemedelsanvändare som misstänkts för rattfylleri försöker troligen främja utredningen av sitt fall genom att tillställa polisen eller åklagaren uppgifter som sin rätt att använda läkemedlet i form av en läkarordination eller någon annan utredning. En misstänkt är dock inte skyldig till detta. Den misstänktes berättelse om sin rätt att använda läkemedlet skall bedömas enligt de normala bestämmelserna om bedömning av bevisningen.

Försäljningssiffrorna för läkemedel varierar i olika länder. Bestämmelserna kan skilja sig också inom medlemsstaterna i EG. I vägtrafiken i Finland finns det därför förare som anlänt från ett annat land (yrkesbilister, turister, finländare bosatta i utlandet) och som använder läkemedel som eventuellt inte alls finns till försäljning i Finland. Det är inte motiverat att en förare som använder ett läkemedel som skaffats på laglig väg utomlands behandlas på annat sätt i fråga om

straffbarheten än en person som använder ett läkemedel som ordinerats och skaffats lagligt i Finland. Även användning av i utlandet lagligt skaffade läkemedel skall således anses ligga utanför tillämpningsområdet för nollgräns.

Läkemedelsverket har utfärdat en föreskrift om import till Finland av läkemedelspreparat för personlig medicinering (6/2001, 14.12.2001). Enligt föreskriften får läkemedel som klassificeras som narkotika importeras till Finland för personlig medicinering i en mängd som motsvarar högst 14 dygns förbrukning. En resenär skall ha nödvändiga dokument (recept eller läkarintyg) då han eller hon importerar läkemedel till Finland.

I fråga om vissa livsmedel, närmast vallmofrön som används i bakverk, kan det hända att små mängder derivat av opiater (morfin, kodein) påträffas i blodet hos den som ätit livsmedlet. Det är då i allmänhet fråga om så små mängder narkotika att största delen av fallen ligger utanför området för straffbarhet på basis av de gränsvärden som används vid laboratorieanalysen. Sannolikheten för att gränsvärdena skulle överskridas på grund av intag av vallmofrön är i praktiken mycket liten. För att nollgränsen skall kunna tillämpas måste den verksamma beståndsdel i narkotikan eller dess ämnesomsättningsprodukt härröra från narkotikan. Om opiatet visar sig härröra från ett livsmedel, skall bestämmelsen om nollgräns inte tillämpas.

Hur införandet av en nollgräns för narkotika inverkar på förundersökning och utfärdande av körförbud

Polisen har för närvarande möjlighet att inleda förundersökning när det gäller körning under påverkan av rusmedel då effekten av rusmedlet kan observeras hos föraren och i hans sätt att köra. När föraren på sannolika skäl kan misstänkas för rattfylleri, kan den misstänkte åläggas att genomgå blod- och urinprov, vilket betraktas som kroppsbesiktning. I praktiken skall det även i fortsättningsen krävas yttre omständigheter för att förundersökning skall kunna inledas och tvångsmedel användas, såsom körfel, på vilka

misstanken om brott på sannolika skäl kan basera sig.

I förundersökningsskedet, efter det att brottet har begåtts, kan man inte utan senare laboratorieprov veta vilka rusmedel eller rusmedel kombinerade med alkohol föraren har använt. Man vet därför inte heller om nollgräns skall tillämpas på fallet eller om det förutsätts att ämnet inverkat på förarens körförmåga. För att körförmågan skall kunna bedömas görs det således även i fortsättningen en klinisk rusmedelsundersökning. Av samma skäl skall urinprov alltid tas utöver blodprov.

Med tanke på trafikövervakningen i praktiken utvecklas som bäst snabbtestning av narkotika. De nuvarande testningsinstrumenten kan dock inte tas i bruk i samband med den nu aktuella reformen, eftersom de instrument som används i experimentsyfte ännu i någon mån är otillförlitliga och å andra sidan alltför långsamma. Snabbtestningsmetoder kommer dock att införas under de närmaste åren. När en förare på basis av yttre omständigheter misstänks för att ha kört under påverkan av rusmedel kan det göras ett snabbtest på honom för att undersöka huruvida han använt narkotika. Snabbtestet utgör kroppsbesiktning enligt tvångsmedelslagen. En polisman har då mer vägande skäl än tidigare att utfärda t.ex. körförbud för viss tid. Snabbtest skulle dessutom kunna utnyttjas också för sällning, dvs. testning av om föraren kört under påverkan av rusmedel, utan misstanke om brott, på samma sätt som alkoholförtäring för närvarande testas med utandningsprov med stöd av 6 kap. 3 § tvångsmedelslagen. Om det i framtiden fattas beslut om att införa snabbtest också som en sällningsmetod för att konstatera körning under påverkan av rusmedel, kan detta innebära att 6 kap. 3 § tvångsmedelslagen måste ses över. Lagstiftningsändringar är motiverade i det skedet då det finns exaktare information om de testmetoder som tas i bruk och då det är aktuellt att införa dem.

I propositionen föreslås inte ändringar i sak i bestämmelserna om körförbud i vägtrafiklagen. En polisman kan även i fortsättningen utfärda temporärt körförbud och omhändertaga körkortet, om det finns skäl att misstänka att

föraren har gjort sig skyldig till rattfylleri under påverkan av något annat medel än alkohol. Det föreslås dock att hänvisningarna i vägtrafiklagens 76 §, som gäller temporärt körförbud, till bestämmelsen i 23 kap. strafflagen ändras så att de motsvarar de ändringar som föreslås i strafflagens bestämmelser med anledning av införandet av nollgränsen.

Domstolen skall såsom för närvarande utfärda körförbud för en förare som har konstaterats skyldig till rattfylleri eller grovt rattfylleri.

Nollgräns för narkotika i vägtrafiken och straffbart bruk av narkotika

Den rattfylleribestämmelse som gäller användning av narkotika i vägtrafiken har i egenskap av specialbestämmelse företräde framför tillämpningen av bestämmelsen om straffbart bruk av narkotika i 50 kap. 2 a § strafflagen. När narkotikabruk hos en förare upptäcks vid trafikövervakningen skall föraren således primärt dömas för rattfylleri och inte samtidigt för straffbart bruk av narkotika.

Den viktigaste effekten av att den föreslagna nollgränsen tas i bruk är att användningen av narkotika i vägtrafiken lättare än förut döms som rattfylleri. Polisen inleder också förundersökning oftare än förut, eftersom bevisningströskeln för dömande sänks. Detta leder till en viss ökning av antalet personer som undersöks. I och med att antalet personer som undersöks ökar kommer det troligen också något oftare fram fall som gäller bruk av narkotika och där rekvisitet för rattfylleri inte uppfylls. Narkotika eller dess ämnesomsättningsprodukt kan upptäckas i den misstänktes urin under en lång tid efter det att ämnet inte längre kan återfinnas i hans blod på det sätt som tillämpningen av nollgränsen förutsätter. I sådana fall kan gärningsmannen åtalas och dömas för straffbart bruk av narkotika.

När en person misstänks för straffbart bruk av narkotika är den särskilda bestämmelse om åtgärdseftergift som finns i 50 kap. strafflagen, dvs. kapitlet om narkotikabrott, eller de allmänna bestämmelserna om åt-

gärdseftergift tillämpliga på fallet. Dessa bestämmelser möjliggör eftergift i fråga om åtal eller straff om gärningsmannen har sökt vård eller om brottet är ringa. Brottet anses som ringa om det med hänsyn till mängden och typen av narkotika, brukssituationen och omständigheterna även i övrigt kan anses ringa.

Nollgräns för narkotika vid fylleri i tågtrafik och fylleri i lufttrafik

I såväl tåg- som lufttrafiken fordras god prestationsförmåga och uppmärksamhet av den som för ett tåg eller styr ett luftfartyg eller sköter någon annan flygsäkerhetsuppgift. Även små faktorer som nedsätter prestationsförmågan kan vara av avgörande betydelse för säkerheten. Ovannämnda trafiksäkerhetsskäl ligger till grund för att nollgränsen för narkotika föreslås gälla för såväl fylleri i lufttrafik som fylleri i tågtrafik.

I luftfartslagen förutsätts även för närvarande total nykterhet av dem som sköter flygsäkerhetsuppgifter. En uppgift ombord på ett luftfartyg får inte utföras av den som bl.a. har nyttjat något rusmedel så att det i hans organism finns en konstaterbar mängd av det (38 §). För bruk av rusmedel i luftfart döms till böter med stöd av 88 § luftfartslagen, om inte ett strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag. I fråga om användningen av egentlig narkotika samt illegala läkemedel i lufttrafik tillämpas i fortsättningen den föreslagna strängare bestämmelsen om nollgräns i strafflagen i stället för bestämmelsen om straffbart bruk av rusmedel i lufttrafik i gällande luftfartslag. Om den som utför uppgiften däremot bryter mot regeln om total nykterhet genom att använda ett läkemedel som han eller hon har rätt att använda, tillämpas såsom för närvarande 88 § luftfartslagen, eller, om ett sådant läkemedel har inverkat på prestationsförmågan hos den som utför uppgiften, 23 kap. 6 § 3 mom. strafflagen.

I fråga om användningen av narkotika och illegala läkemedel innebär propositionen en skärpning av straffet i fråga om total nykterhet, eftersom brott mot nollgränsen för narkotika, vilket bestraffas som fylleri i lufttra-

fik, kan leda till böter eller fängelse i högst två år medan den i luftfartslagen föreskrivna påföljden är böter.

När en person misstänks för en sådan förseelse som avses i 88 § luftfartslagen, är det inte möjligt att använda sådana tvångsmedel som föreskrivs i tvångsmedelslagen mot honom. Detta har för närvarande upplevts vara ett problem med tanke på övervakningen av total nykterhet. I praktiken är det fråga om den misstänktes skyldighet att ge urin- och blodprov. På grund av det maximistraff på två år som föreskrivs i bestämmelsen om fylleri i lufttrafik är det däremot möjligt att göra kroppsbesiktning på den som misstänks för ett sådant brott. När fler fall än tidigare blir straffbara med stöd av bestämmelsen om nollgräns i strafflagen i stället för förseelsebestämmelsen i luftfartslagen, medför propositionen således också ökade möjligheter att utnyttja tvångsmedel i lufttrafiken jämfört med nuläget.

I propositionen föreslås däremot inte att kroppsbesiktning skall kunna utföras på den som misstänks för ett brott enligt 88 § luftfartslagen. Kravet i luftfartslagen på total nykterhet inom luftfarten är berättigat och det är viktigt att det övervakas på ett effektivt sätt. De tvångsmedel som anges i tvångsmedelslagen — i synnerhet kroppsbesiktning — skall dock användas endast i undantagsfall vid ett brott vars påföljd är böter. Efter reformen blir tillämpningsområdet för straffbestämmelserna i luftfartslagen mer begränsat än tidigare och behovet att använda tvångsmedel med stöd av den mindre.

Hur bestämmelserna om total nykterhet efterlevs inom luftfarten kan kontrolleras med hjälp av intern övervakning på arbetsplatsen i samarbete med företagshälsovården. Till denna del övervägs huruvida vissa yrkesgrupper kan åläggas en skyldighet att delta i narkotikatestning på arbetsplatserna. Behovet av narkotikatestning i arbetslivet har kartlagts av en av social- och hälsovårdsministeriet tillsatt arbetsgrupp med uppgift att utreda användningen av narkotikatestning. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande (Arbetsgruppspromemoria 2002:2) den 31 januari 2002.

Nollgränsen för narkotika föreslås inte bli utvidgad till fylleri i sjötrafik. Bestämmelsen om fylleri i sjötrafik tillämpas till skillnad från de övriga bestämmelserna om trafikfylleri på situationer av mycket olika farlighetsgrad beroende på fartygets storlek och kapacitet eller vattendragets eller farledens storlek. Bestämmelsen om fylleri i sjötrafik skiljer sig därför från motsvarande bestämmelser för andra trafikformer såtillvida att gränsen för straffbarhet har ställts högre än i de övriga bestämmelserna om trafikfylleri. För att en gärning skall vara straffbar förutsätts ett med hänsyn till omständigheterna abstrakt äventyrande av någon annans säkerhet. Också promillegränsen är högre. Det föreslås därför att användning av rusmedel — inbegripet narkotika — i sjötrafik fortfarande skall vara straffbart endast i situationer där den som manövrerar fartyget eller sköter en uppgift som påverkar säkerheten har nedsatt förmåga till de prestationer som uppgiften kräver.

4. Propositionens verkningar

Den ändrade korrelationen mellan alkoholhalten i gärningsmannens blod och utandningsluft kommer i vissa enstaka fall att leda till fällande dom i stället för friande dom. Propositionen har dock inte till denna del några verkningar på det totala antalet personer som åtalas eller döms för rattfylleri och således inte heller några statsekonomiska verkningar.

Syftet med att införa en nollgräns för narkotika är att förbättra trafiksäkerheten i enlighet med det principbeslut om förbättring av säkerheten i vägtrafiken som statsrådet godkände den 18 januari 2001. I beslutet har statsrådet på lång sikt godkänt en trafiksäkerhetsvision för Finland. Enligt den skall vägtrafiksystemet planeras så att ingen behöver dö eller skadas allvarligt i trafiken. Genom propositionen minskas de faror och olägenheter som användningen av illegal narkotika förorsakar i olika trafikformer.

I Sverige medförde införandet av nollgränsen för narkotika i trafiken att antalet laboratorieundersökningar femdubblades. Före reformen togs dock i Sverige färre prov

som gällde körning under påverkan av rusmedel än i Finland. Förundersökning, dvs. provtagning, skall trots införandet av nollgränsen inledas endast om den misstänkte visar yttre tecken på narkotikabruk. När det för fällande dom dock inte längre krävs bevis på att användningen lett till nedsatt prestationsförmåga kommer förundersökning troligen att inledas oftare än för närvarande. Detta innebär också att det kommer att tas prov på fler misstänkta än förut och att fler kommer att bli föremål för klinisk rusmedelsundersökning. Det är dock svårt att uppskatta antalet fall i vilka förundersökning för närvarande inte inleds på grund av kraven på bevisning. Av denna anledning är det på basis av tillgängliga uppgifter inte heller möjligt att uppskatta ökningen i antalet laboratorieundersökningar vid Folkhälsoinstitutet och i antalet kliniska rusmedelsundersökningar. En eventuell ökning i fråga om laboratorieundersökningarna och de kliniska rusmedelsundersökningarna skall under initialskedet av reformen skötas inom ramen för nuvarande resurser.

Det saknas uppgifter om antalet personer som dömts för körning under påverkan av rusmedel för den tid gällande lag tillämpats. Det antas att antalet dömda dock inte ändrats i betydande grad sedan år 1999 då 355 personer dömdes för körning under påverkan av rusmedel (det s.k. huvudbrottet). Man kan försöka uppskatta antalet personer som misstänkts för att ha kört under påverkan av rusmedel, men för närvarande inte blivit dömda för detta, med hjälp av de positiva prov som Folkhälsoinstitutet undersökt. Bland de prov som Folkhälsoinstitutet undersökte år 2000 återfanns illegal narkotika hos 1 074 personer. I ljuset av denna siffra kan antalet personer som döms för rattfylleri för körning under påverkan av rusmedel tredubblas jämfört med nuläget. Den ökade arbetsmängd detta medför för åklagarna och domstolarna skall skötas inom ramen för nuvarande resurser.

För rattfylleri döms i allmänhet inte till ovillkorligt fängelse. Antalet fängelsestraff torde således inte öka nämnvärt till följd av reformen. Införandet av nollgränsen för narkotika i vägtrafiken kommer dock troligen

att leda till att bötesstraff mer än tidigare kommer att dömas ut till personer med narkotikaproblem som har svårigheter att betala böterna. Detta kan i någon mån öka antalet förvandlingsstraff. En eventuell ökning i antalet förutsätter dock inte något behov av extra resurser inom fångvården på justitieministeriets förvaltningsområde.

5. Beredningen av propositionen

Inrikesministeriet tillsatte den 16 juni 2000 en arbetsgrupp för att utreda säkerhetsavdraget i fråga om den precisionsalkometer som används av polisen, korrelationen mellan blodet och utandningsluften och eventuella andra frågor som anknyter till det föregående. Arbetsgruppen föreslog den 30 december 2000 att det relationstal mellan blodets och utandningsluftens alkoholhalt som framgår av 23 kap. 3 § 1 punkten strafflagen skall ändras så, att 0,25 milligram per liter i utandningsluften ändras till 0,20 milligram. Arbetsgruppens syfte var att på så sätt rätta till de missförhållanden som upplevts förekomma både i relationstalet mellan blodet och utandningsluften och i felriskbedömningen vid olika metoder. Inrikesministeriet har i ett brev av den 18 juli 2001 till justitieministeriet föreslagit att det vidtas åtgärder för att ändra bestämmelserna om trafikfylleri i strafflagen på det sätt arbetsgruppen föreslagit.

I enlighet med statsrådets principbeslut om förbättring av säkerheten i vägtrafiken tillsatte justitieministeriet den 9 februari 2001 en arbetsgrupp för att utreda möjligheterna att införa en nollgräns för narkotika i vägtrafiken. I arbetsgruppen fanns företrädare för justitieministeriet, inrikesministeriet, kommunikationsministeriet och Folkhälsoinstitutet. Arbetsgruppen

överlämnade sitt betänkande den 14 juni 2001 och föreslog där att en nollgräns för narkotika införs i vägtrafiken. Nollgränsen skall enligt förslaget inte tillämpas på sådana narkotikaklassade medel som i huvudsak används som läkemedel. Arbetsgruppen lämnade såväl lagliga som illegala läkemedel utanför tillämpningsområdet för nollgränsen. Utgående från arbetsgruppens förslag har ett utkast till en regeringsproposition beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Utkastet sändes på remiss till 38 myndigheter och organisationer. Majoriteten av remissinstanserna förhöll sig positivt till förslaget om att införa en nollgräns för narkotika. Ett sammandrag av utlåtandena har sammanställts (Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2002:6, Helsingfors 2002). Regeringspropositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet på basis av utlåtandena.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 § trafikförsäkringslagen (HE 73/2002 rd) är under behandling i riksdagen. I propositionen föreslås att 7 § 3 mom. trafikförsäkringslagen skall ändras så att en passagerare som befinner sig i ett fordon skall ha rätt till ersättning vid personskada, fastän föraren har gjort sig skyldig till grovt rattfylleri. I föreliggande proposition ingår ett förslag om att den korrelation mellan alkoholhalten i förarens blod och utandningsluft som regleras i nämnda bestämmelse skall ändras på samma sätt som i 23 kap. 4 § strafflagen, där det bestäms om grovt rattfylleri. Dessa förslag bör samordnas när de behandlas i riksdagen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Strafflagen

23 kap. Om trafikbrott

3 §. *Rattfylleri.* I paragrafen bestäms om promillegränserna för körning under påverkan av alkohol. Av de skäl som anförts i allmänna motiveringen föreslås att bestämmelsen ändras så att relationstalet mellan alkoholhalten i blodet och alkoholhalten i utandningsluften ändras. Den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn skall dömas för rattfylleri om alkoholhalten under eller efter färden är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,22 milligram per liter i hans utandningsluft. För närvarande motsvarar en alkoholhalt på 0,5 promille i blodet en alkoholhalt på 0,25 milligram per liter i utandningsluften.

I det nya 2 mom. bestäms om en nollgräns för narkotika i vägtrafiken. I momentet föreskrivs att också den döms för rattfylleri som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha använt narkotika så att verksam beståndsdel i någon narkotika eller någon narkotikas ämnesomsättningsprodukt finns i hans blod under eller efter färden. Bestämmelsen i momentet skall dock inte tillämpas om beståndsdelen eller ämnesomsättningsprodukten härrör från ett läkemedel som föraren har rätt att använda.

Den narkotika som nämns i det föreslagna 2 mom. definieras i definitionsbestämmelsen i 12 §. Som narkotika betraktas sådan narkotika som avses i narkotikalagen. Narkotika nedbryts i kroppen olika snabbt beroende på ämnet. Den verksam beståndsdel i någon narkotika omvandlas när det nedbryts i kroppen till en ämnesomsättningsprodukt. Heroinets ämnesomsättningsprodukt är morfin. Enligt propositionen skall också ett fynd som gäller narkotikans ämnesomsättningsprodukt i blodet leda till tillämpning av nollgränsen.

För straffbarhet förutsätts enligt förslaget att någon narkotika eller någon narkotikas

ämnesomsättningsprodukt finns i förarens blod under eller efter färden. Det finns för närvarande inga snabbtester som lämpar sig för narkotikatestning på platsen där trafikbrottet ägt rum och sådana test kommer inte heller i framtiden att göras genom blodprov. I praktiken kan narkotika eller dess ämnesomsättningsprodukt konstateras i förarens blod först vid laboratorieundersökningar som görs efter körningen.

Enligt det föreslagna 2 mom. skall bestämmelsen om nollgräns inte tillämpas om ämnet härrör från ett läkemedel som föraren har rätt att använda. Med detta avses för det första ett läkemedel som ordinerats honom av läkare.

De läkemedel som betraktas som narkotika och som har ett av läkemedelsverket beviljat gällande försäljningstillstånd finns angivna i läkemedelsverket förteckning Dnr 34/45/2002 (10.1.2002). De preparat som nämns i förteckningen är läkemedel som säljs i Finland och som vanligen ordinerar av läkare. I bestämmelsen förutsätts dock inte att läkarordinationen har givits i Finland eller att den medicin som används finns till försäljning i Finland. Utanför tillämpningsområdet för nollgräns lämnas således också användning av läkemedel som ordinerats av läkare utomlands, även om preparatet i fråga saknar försäljningstillstånd i Finland.

För distribution av vissa narkotikaklassade läkemedel fordras specialtillstånd av läkemedelsverket. Sådana läkemedel ordinerar i allmänhet för smärtlindring vid allvarliga sjukdomar. Tillämpningsområdet för nollgräns skall inte heller gälla användningen av sådana läkemedel.

För det tredje har en person rätt att använda ett läkemedel som finns till försäljning utan läkarordination. Med detta avses t.ex. receptfria hostmediciner där någon beståndsdel klassificeras som narkotika. Bestämmelsen kan också tillämpas om produkten har köpts i ett land där läkarordination inte fordras, även om det i

Finland skulle krävas läkarordination för att kunna skaffa motsvarande produkt.

En person har också rätt att använda ett läkemedel som han eller hon får i samband med t.ex. ett tandläkarbesök eller i någon annan vårdenheter eller får med sig för att använda senare.

Med rätten att använda ett läkemedel avses att läkemedlet i fråga används för det ändamål för vilket det har ordinerats. Om t.ex. ett läkemedel avsett för narkotikaavvänjning används felaktigt som intravenös narkotika, kan sådan användning inte anses berättigad på det sätt som avses i bestämmelsen.

Enligt 17 kap. 1 § 2 mom. rättegångsbalken skall åklagaren styrka de omständigheter på vilka hans straffyrkande stöder sig. Vid en laboratorieanalys kan konstateras att det är fråga om ett läkemedel. Det återstår då att utreda huruvida föraren har haft rätt att använda läkemedlet. I fråga om morfin är det dock svårt att fastställa ursprunget. Morfin kan härstamma från heroin, läkemedel eller livsmedel (vallmofrön). En ämnesomsättningsprodukt som är karaktäristisk enbart för heroin kan dock konstateras genom urinprov i en del av fallen. Om det i urinprovet inte görs ett fynd som pekar på användning av heroin, kan man inte bortse från möjligheten att morfinet härrör från ett läkemedel eller ett livsmedel. Vid förundersökningen gäller det då att utreda huruvida morfinet härrör från ett läkemedel som föraren har rätt att använda. Om det blir klarlagt att morfinet härrör från ett livsmedel, utesluts straffbarhet på grund av att föraren inte har intagit narkotika på det sätt som avses i bestämmelsen. Urinprovet kan också utgöra en bekräftelse på att heroin använts och användarens påstående om att det morfinfynd som gjorts i blodet härrör från ett läkemedel eller ett livsmedel har då ingen framgång. Vägran att ge urinprov skall beaktas när bevisningen bedöms.

När en förare har rätt att använda ett visst läkemedel skall användningen av detta såsom för närvarande vara straffbart med stöd av 3 mom., om användningen av läkemedlet har nedsatt körförmågan. Om t.ex. en förare har ordinerats läkemedlet av läkare men tagit en större dos än vad som anges i

läkarordinationen kan gärningen bedömas med stöd av det föreslagna 3 mom.

För tydlighets skull skall det i 12 §, som gäller definitioner, såsom för närvarande konstateras att även läkemedel som sätter ner prestationsförmågan skall betraktas som sådant rusmedel som nämns i 3 mom.

Den nuvarande bestämmelsen i 1 mom. 2 punkten tas in i ett nytt 3 mom. utan att bestämmelsen ändras i sak.

4 §. *Grovt rattfylleri*. Den korrelation mellan alkoholhalten i gärningsmannens blod och utandningsluft som nämns i 1 punkten föreslås av de skäl som nämns i den allmänna motiveringen bli ändrad på samma sätt som i den föreslagna 3 §. Förutsättningen för att grovt rattfylleri skall kunna tillämpas är att alkoholhalten är minst 1,2 promille i gärningsmannens blod eller minst 0,53 milligram per liter i hans utandningsluft. För närvarande motsvarar en alkoholhalt på 1,2 promille i blodet en alkoholhalt på 0,60 milligram per liter i utandningsluften. I övrigt kvarstår bestämmelsen oförändrad.

5 §. *Fylleri i sjötrafik*. Den korrelation mellan alkoholhalten i gärningsmannens blod och utandningsluft som nämns i 1 mom. 1 punkten föreslås av de skäl som nämns i den allmänna motiveringen bli ändrad på samma sätt som i de föreslagna 3 och 4 §. För fylleri i sjötrafik kan dömas om alkoholhalten i gärningsmannens blod är minst 1,0 promille eller minst 0,44 milligram per liter i utandningsluften. För närvarande motsvarar en alkoholhalt på 1,0 promille i blodet en alkoholhalt på 0,50 milligram per liter i utandningsluften vid fylleri i sjötrafik.

I övrigt kvarstår bestämmelsen oförändrad av de skäl som nämns i den allmänna motiveringen. Att handla under påverkan av andra rusmedel än alkohol skall således vara straffbart på samma sätt som för närvarande, om gärningsmannens förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt. Till rusmedel räknas också narkotika, såsom konstateras i motiveringen till definitionsbestämmelsen.

6 §. *Fylleri i lufttrafik*. Det föreslås att 1 mom. ändras så att det bestäms om korrelationen mellan alkoholhalten i gärningsmannens blod och i hans utandningsluft. Bestämmelser om detta finns

för närvarande i momentets 1 punkt. Samtidigt föreslås att korrelationen av de skäl som nämns i den allmänna motiveringen ändras på samma sätt som i de föreslagna 3 och 4 §. För fylleri i lufttrafik kan dömas om alkoholhalten i gärningsmannens blod är minst 0,5 promille eller minst 0,22 milligram per liter i utandningsluften. För närvarande motsvarar en alkoholhalt på 0,5 promille i blodet en alkoholhalt på 0,25 milligram per liter i utandningsluften.

I det nya 2 mom. bestäms om en nollgräns för narkotika i lufttrafiken. Bestämmelsen har samma innehåll som 3 § 2 mom., som gäller rattfylleri. I stället för förare talas det dock vid fylleri i lufttrafik om den som utför uppgiften. Den nuvarande bestämmelsen om användning av rusmedel som påverkar prestationsförmågan tas in i ett nytt 3 mom.

I luftfartslagen förutsätts för närvarande total nykterhet av dem som sköter flygsäkerhetsuppgifter, vilket innebär att en uppgift ombord på ett luftfartyg inte får utföras av den som bl.a. har använt rusmedel så att det i hans organism finns en konstaterbar mängd av det. Med stöd av 88 § luftfartslagen skall den som i en uppgift som inverkar på flygsäkerheten bryter mot regeln om total nykterhet inom luftfarten dömas till böter. I fråga om användningen av egentlig narkotika och användningen av sådana läkemedel som den som utför uppgiften inte har rätt att använda, tillämpas enligt propositionen i fortsättningen nollgränsen i strafflagens bestämmelse om fylleri i lufttrafik, dvs. det föreslagna 6 § 2 mom. i stället för nuvarande 88 § i luftfartslagen. Propositionen innebär i detta avseende en straffskärpning, eftersom brott mot nollgränsen, vilket skall bestraffas som fylleri i lufttrafik, kan leda till böter eller fängelse i högst två år, medan påföljden för brott mot regeln om total nykterhet i 88 § luftfartslagen är böter.

Straffbestämmelsen i luftfartslagen om total nykterhet kan fortfarande bli tillämplig inte bara på brott mot regler som gäller användning av alkohol utan också på användning av lagliga läkemedel samt på utförande av uppgifter i lufttrafiken under påverkan av t.ex. gaser eller lösningsmedel med berusningseffekt. Om användningen av

sådana rusmedel dock har nedsatt prestationsförmågan hos den som utför uppgiften, kan den strängare bestämmelsen i 23 kap. 6 § 3 mom. strafflagen tillämpas på sådana situationer. I 88 § luftfartslagen bestäms att den paragrafen tillämpas om inte ett strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag.

7 §. *Fylleri i tågtrafik*. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om korrelationen mellan alkoholhalten i gärningsmannens blod och utandningsluft. Bestämmelser om detta finns för närvarande i momentets 1 punkt. Det föreslås att korrelationen av de skäl som nämns i den allmänna motiveringen ändras på samma sätt som ovan i 6 § om fylleri i lufttrafik.

I det nya 2 mom. föreskrivs om en nollgräns för narkotika i tågtrafik. Även denna bestämmelse skall ha samma innehåll som 3 § 2 mom. om rattfylleri. Den nuvarande bestämmelsen om användning av rusmedel som påverkar prestationsförmågan tas in i ett nytt 3 mom.

12 §. *Definitioner*. Det föreslås att definitionsbestämmelsen utökas med ett omnämnande om narkotika. Med narkotika avses sådan narkotika som avses i narkotikalagen. Begreppet narkotika är således detsamma i 23 kap. som i 50 kap. 5 §, dvs. kapitlet om narkotikabrott.

I narkotikalagen definieras narkotika i lagens 2 §. Enligt den betraktas som narkotika sådana ämnen och preparat som avses i de i paragrafen nämnda internationella konventioner som är bindande för Finland så som närmare bestäms genom beslut av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning kan dessutom sådana växter hänföras till narkotika som innehåller något ämne som avses i de ovan nämnda konventionerna. Social- och hälsovårdsministeriet för en förteckning över narkotika och ämnen som kan användas vid tillverkning av narkotika.

Definitionen av narkotika fogas till paragrafen som en ny 1 a punkt. I 2 punkten föreskrivs såsom tidigare att rusmedel även avser läkemedel som sätter ner prestationsförmågan. I ett cirkulär av före detta medicinalstyrelsen (1758/81) uppräknas de trafikfarliga läkemedlen. Sådana

mediciner har vanligen försetts med en gul varningstriangel (s.k. triangelmediciner). En närmare definition av rusmedel ges för närvarande inte och kommer enligt propositionen; med undantag av ovannämnda precisering; inte att ges i lagen. Rusmedel är ett övergripande begrepp som bl.a. täcker alkohol, narkotika, läkemedel som innehåller narkotika och andra mediciner som nedsätter prestationsförmågan, tekniska lösningsmedel, gaser med berusningseffekt eller andra ämnen med vilka en person kan berusa sig.

1.2. Vägtrafiklagen

76 §. *Grunder för temporärt körförbud.* I paragrafen bestäms om förutsättningarna för temporärt körförbud som utfärdas av polisman.

I 1 punkten hänvisas för närvarande till 23 kap. 3 § 1 punkten strafflagen, där det bestäms om rattfylleri under påverkan av alkohol. I propositionen föreslås att bestämmelser om rattfylleri under påverkan av alkohol i fortsättningen skall ingå i 23 kap. 3 § 1 mom. Hänvisningen i 1 punkten föreslås bli ändrad till den föreslagna bestämmelsen i strafflagen.

I 2 punkten hänvisas för närvarande till 23 kap. 3 § 2 punkten strafflagen, där det bl.a. föreskrivs om rattfylleri under påverkan av något annat rusmedel än alkohol. I propositionen föreslås att det föreskrivs om en nollgräns för narkotika i vägtrafiken i 23 kap. 3 § 2 mom. strafflagen. På motsvarande sätt skall nuvarande bestämmelse om rattfylleri under påverkan av rusmedel så att rusmedlet har påverkat körförmågan flyttas till 23 kap. 3 § 3 mom. Det föreslås därför att hänvisningen i 1 punkten ändras till 23 kap. 3 § 2 och 3 mom.

En polisman kan således med stöd av 2 punkten utfärda temporärt körförbud och omhändertaga körkortet på platsen, om det finns skäl att misstänka att den som har körrätt har kört under påverkan av narkotika, antingen med tillämpning av bestämmelsen om nollgräns eller om något annat rusmedel än alkohol misstänks ha nedsatt förarens körförmåga. Vid tillämpning av bestämmelsen om nollgräns kan temporärt körförbud utfärdas och körkortet

omhändertas även om föraren meddelar att han använt ett läkemedel som innehåller narkotika och att han enligt egen uppgift har rätt att använda detta läkemedel. Vilket slag av ämne eller preparat det är fråga om kan fastställas genom laboratorieanalys. Även om analyserna senare bekräftar vad den misstänkte sagt om läkemedelsanvändningen, måste det vid förundersökningen dessutom utredas huruvida han har rätt att använda läkemedlet i fråga. Läkemedlet kan också ha inverkat nedsättande på förarens körförmåga, vilket kan bedömas i ljuset av laboratorieanalyserna och den kliniska rusmedelsundersökningen. Det kan därför vara motiverat att utfärda temporärt körförbud och hålla det i kraft under den tid dessa omständigheter utreds. För att ett temporärt körförbud som utfärdats av en polisman på platsen skall kunna förbli i kraft fordras såsom för närvarande ett särskilt beslut enligt 77 § 1 mom. vägtrafiklagen. I 3 och 4 punkterna föreslås inga ändringar.

1.3. Trafikförsäkringslagen

7 §. I paragrafen föreskrivs om de grunder på vilka en ersättning som baserar sig på en trafikskada kan avslås eller jämkas. I 3 mom. föreslås en likadan korrigering gällande korrelationen mellan blodets och utandningsluftens alkoholhalt som i bestämmelsen om grovt rattfylleri i 23 kap. 4 § 1 punkten strafflagen.

20 §. I paragrafen föreskrivs om trafikförsäkringsbolagets regressrätt. Även i denna paragrafs 1 mom. föreslås en korrigering av korrelationen mellan blodets och utandningsluftens alkoholhalt på samma sätt som i bestämmelsen om grovt rattfylleri i 23 kap. 4 § 1 punkten strafflagen. Paragrafens 2 mom. kvarstår oförändrat.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa. Huruvida den gamla eller den nya lagen skall tillämpas på en gärning avgörs enligt de vedertagna principer som framgår av 3 § förordningen om införande av strafflagen (39/1889).

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om ändring av 23 kap. strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 23 kap. 3—7 §, sådana de lyder i lag 545/1999 samt
fogas till kapitlets 12 §, sådan den lyder i nämnda lag 545/1999, en ny 1 a-punkt, som följer:

3 §

Rattfylleri

Den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten under eller efter färden är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,22 milligram per liter i hans utandningsluft skall för *rattfylleri* dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader. För rattfylleri döms också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha använt narkotika så att verksam beståndsdel i någon narkotika eller någon narkotikas ämnesomsättningsprodukt finns i hans blod under eller efter färden. Bestämmelsen i detta moment tillämpas dock inte, om beståndsdelen eller ämnesomsättningsprodukten härrör från ett läkemedel som föraren har haft rätt att använda. För rattfylleri döms också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt.

4 §

Grovt rattfylleri

Om vid rattfylleri

1) alkoholhalten är minst 1,2 promille i gärningsmannens blod eller minst 0,53 milligram per liter i hans utandningsluft, eller

2) gärningsmannens förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är kännbart nedsatt, eller

3) gärningsmannen har intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är kännbart nedsatt, och omständigheterna är sådana att brottet är ägnat att äventyra någon annans säkerhet, skall gärningsmannen för *grovt rattfylleri* dömas till minst 60 dagsböter eller till fängelse i högst två år.

5 §

Fylleri i sjötrafik

Den som manövrerar ett fartyg eller som i ett fartyg sköter en uppgift som väsentligt påverkar fartygets trafiksäkerhet, efter att ha

1) förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 1,0 promille i hans blod eller minst 0,44 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, eller

2) intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt,

och omständigheterna är sådana att gärningen är ägnad att äventyra någon annans säkerhet, skall för *fylleri i sjötrafik* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

För fylleri i sjötrafik döms dock inte om det

fartyg som manövreras är en roddbåt, en segeljolle eller ett med dessa jämförbart fartyg eller då den uppgift som avses i 1 mom. har utförts i ett sådant fartyg.

6 §

Fylleri i lufttrafik

Den som styr ett luftfartyg, arbetar såsom medlem av dess besättning, eller sköter någon annan flygsäkerhetsuppgift efter att ha förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,22 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, skall för *fylleri i lufttrafik* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

För fylleri i lufttrafik döms också den som styr ett luftfartyg, arbetar såsom medlem av dess besättning, eller sköter någon annan flygsäkerhetsuppgift efter att ha använt narkotika så att verksam beståndsdel i någon narkotika eller någon narkotikas ämnesomsättningsprodukt finns i hans blod medan uppgiften utförs eller därefter. Bestämmelsen i detta moment tillämpas dock inte, om beståndsdelen eller ämnesomsättningsprodukten härrör från ett läkemedel som den som sköter uppgiften har haft rätt att använda.

För fylleri i lufttrafik döms också den som sköter en sådan uppgift som nämns i 1 och 2 mom. efter att ha intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt.

7 §

Fylleri i tågtrafik

Den som för ett tåg, eller sköter någon annan uppgift som väsentligt påverkar tågsäkerheten, efter att ha förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,22 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, skall för *fylleri i tågtrafik* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

För fylleri i tågtrafik döms också den som för ett tåg eller sköter någon annan uppgift som väsentligt påverkar tågsäkerheten efter att ha använt narkotika så att verksam beståndsdel i någon narkotika eller någon narkotikas ämnesomsättningsprodukt finns i hans blod medan uppgiften utförs eller därefter. Bestämmelsen i detta moment tillämpas dock inte, om beståndsdelen eller ämnesomsättningsprodukten härrör från ett läkemedel som den som utför uppgiften har haft rätt att använda.

För fylleri i tågtrafik döms också den som sköter en sådan uppgift som nämns i 1 och 2 mom. efter att ha intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt.

12 §

Definitioner

I detta kapitel avses med

1 a) *narkotika* sådan narkotika som avses i narkotikalagen (1289/1993),

Denna lag träder i kraft den

20 .

2.

Lag**om ändring av 76 § vägtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981) 76 §, sådan den lyder i lag 546/1999,
som följer:

76 §

Grunder för temporärt körförbud

En polisman kan utfärda temporärt körförbud för den som har körrätt och omhändertagits av körkortet, om

1) det finns sannolika skäl att misstänka att han har gjort sig skyldig till rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § strafflagen,

2) det finns skäl att misstänka att han har gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 2 eller 3 mom. strafflagen,

3) det är sannolikt att det finns förutsättningar för att meddela körförbud med stöd av 75 § 2 mom. 3—6 punkten eller 3 mom., eller om

4) det är uppenbart att körförmågan hos den som har körrätt på grund av sjukdom eller skada eller av någon annan sådan orsak har försämrats i sådan utsträckning att den övriga trafiken utsätts för väsentlig fara om körningen fortsätter och det därför inte kan anses tillräckligt att enbart utreda hälsotillståndet enligt 73 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

3.

Lag**om ändring av 7 och 20 § trafikförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i trafikförsäkringslagen av den 26 juni 1959 (279/1959) 7 § 3 mom. och 20 §, sådana de lyder, 7 § 3 mom. i lag 656/1994 och 20 § i sistnämnda lag och lag 374/1979, som följer:

7 §

Har någon åsamkat sig personskada vid framförande av fordon i sådant tillstånd att alkoholhalten i hans blod under eller efter färden uppgick till minst 1,2 promille eller att han hade minst 0,53 milligram alkohol per liter i sin utandningsluft, eller har han förorsakat skadan då han annars har framfört fordon under sådan påverkan av alkohol eller annat rusmedel än alkohol eller under gemensam påverkan av alkohol och annat rusmedel att hans förmåga till felfria prestationer var kännbart nedsatt, betalas ersättning från fordonets försäkring endast om synnerligt skäl därtill föreligger. Vad ovan är sagt om förarens rätt till ersättning gäller även passagerare, som befann sig i fordonet när skadan inträffade, även om han visste eller borde ha vetat att föraren befann sig i ovan nämnt tillstånd.

20 §

Har motorfordonets ägare, förare eller passagerare uppsåtligen eller av grovt vållande förorsakat skadan eller har skadan förorsakats genom vållande under färd med motorfordon, som åtkommits genom eller används för förövande av brott, som inte är ringa, eller har någon förorsakat skadan vid framförande av fordon i sådant tillstånd att alkoholhalten i hans blod under eller efter färden uppgick till minst 1,2 promille eller hade han minst 0,53 milligram alkohol per liter i sin utandningsluft eller har han förorsakat skadan då han annars framfört fordon under sådan påverkan av alkohol eller annat rusmedel än alkohol eller under gemensam påverkan av alkohol och annat rusmedel att hans förmåga till felfria prestationer var kännbart nedsatt, och betalar i sådant fall trafikförsäkringsbolaget i ersättning för skada ett belopp, som

mottagaren har rätt att kräva av den skadeståndsskyldige, övergår denna rätt till bolaget. Ovan avsedd skadeståndsskyldighet bestäms enligt de grunder som föreskrivs i 2 och 4 kap. skadeståndslagen (412/1974). Ett avtal varigenom bolaget emot den

skadeståndsskyldige förbehåller sig rätt utöver vad i denna paragraf bestäms är ogiltigt.

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .

Nådendal den 28 juni 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

Parallelltexter

1.

Lag

om ändring av 23 kap. strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 23 kap. 3—7 §, sådana de lyder i lag
545/1999 samt
fogas till kapitlets 12 §, sådan den lyder i nämnda lag 545/1999, en ny 1 a-punkt, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

3 §

Rattfylleri

Rattfylleri

Den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha
1) förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten under eller efter färden är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,25 milligram per liter i hans utandningsluft, eller
2) intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, skall för *rattfylleri* dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten under eller efter färden är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,22 milligram per liter i hans utandningsluft skall för *rattfylleri* dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.
För rattfylleri döms också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha använt narkotika så att verksam beståndsdel i någon narkotika eller någon narkotikas ämnesomsättningsprodukt finns i hans blod under eller efter färden. Bestämmelsen i detta moment tillämpas dock inte, om beståndsdelen eller ämnesomsättningsprodukten härrör från ett läkemedel som föraren har haft rätt att använda.
För rattfylleri döms också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt.

4 §

4 §

Grovt rattfylleri

Grovt rattfylleri

Om vid rattfylleri

1) alkoholhalten är minst 1,2 promille i

Om vid rattfylleri

1) alkoholhalten är minst 1,2 promille i

Gällande lydelse

gärningsmannens blod eller minst 0,60 milligram per liter i hans utandningsluft, eller

2) gärningsmannens förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är kännbart nedsatt, eller

3) gärningsmannen har intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är kännbart nedsatt, och omständigheterna är sådana att brottet är ägnat att äventyra någon annans säkerhet, skall gärningsmannen för *grovt rattfylleri* dömas till minst 60 dagsböter eller till fängelse i högst två år.

5 §

Fylleri i sjötrafik

Den som manövrerar ett fartyg eller som i ett fartyg sköter en uppgift som väsentligt påverkar fartygets trafiksäkerhet, efter att ha 1) förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 1,0 promille i hans blod eller minst 0,50 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, eller

2) intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, och omständigheterna är sådana att gärningen är ägnad att äventyra någon annans säkerhet, skall för *fylleri i sjötrafik* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

För fylleri i sjötrafik döms dock inte om det fartyg som manövreras är en roddbåt, en segeljolle eller ett med dessa jämförbart fartyg eller då den uppgift som avses i 1 mom. har utförts i ett sådant fartyg.

6 §

Fylleri i lufttrafik

Den som styr ett luftfartyg, arbetar såsom medlem av dess besättning, eller sköter

Föreslagen lydelse

gärningsmannens blod eller minst 0,53 milligram per liter i hans utandningsluft, eller

2) gärningsmannens förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är kännbart nedsatt, eller

3) gärningsmannen har intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är kännbart nedsatt, och omständigheterna är sådana att brottet är ägnat att äventyra någon annans säkerhet, skall gärningsmannen för *grovt rattfylleri* dömas till minst 60 dagsböter eller till fängelse i högst två år.

5 §

Fylleri i sjötrafik

Den som manövrerar ett fartyg eller som i ett fartyg sköter en uppgift som väsentligt påverkar fartygets trafiksäkerhet, efter att ha 1) förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 1,0 promille i hans blod eller minst 0,44 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, eller

2) intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, och omständigheterna är sådana att gärningen är ägnad att äventyra någon annans säkerhet, skall för *fylleri i sjötrafik* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

För fylleri i sjötrafik döms dock inte om det fartyg som manövreras är en roddbåt, en segeljolle eller ett med dessa jämförbart fartyg eller då den uppgift som avses i 1 mom. har utförts i ett sådant fartyg.

6 §

Fylleri i lufttrafik

Den som styr ett luftfartyg, arbetar såsom medlem av dess besättning, eller sköter

någon annan flygsäkerhetsuppgift efter att ha

1) förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,25 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, eller

2) intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, skall för *fylleri i lufttrafik* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

7 §

Fylleri i tågtrafik

Den som för ett tåg, eller sköter någon annan uppgift som väsentligt påverkar tågsäkerheten, efter att ha

1) förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,25 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, eller

2) intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, skall för *fylleri i tågtrafik* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

någon annan flygsäkerhetsuppgift efter att ha förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,22 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, skall för *fylleri i lufttrafik* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

För fylleri i lufttrafik döms också den som styr ett luftfartyg, arbetar såsom medlem av dess besättning, eller sköter någon annan flygsäkerhetsuppgift efter att ha använt narkotika så att verksam beståndsdel i någon narkotika eller någon narkotikas ämnesomsättningsprodukt finns i hans blod medan uppgiften utförs eller därefter. Bestämmelsen i detta moment tillämpas dock inte, om beståndsdelen eller ämnesomsättningsprodukten härrör från ett läkemedel som den som sköter uppgiften har haft rätt att använda.

För fylleri i lufttrafik döms också den som sköter en sådan uppgift som nämns i 1 och 2 mom. efter att ha intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt.

7 §

Fylleri i tågtrafik

Den som för ett tåg, eller sköter någon annan uppgift som väsentligt påverkar tågsäkerheten, efter att ha förtärt alkohol i en sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 0,5 promille i hans blod eller minst 0,22 milligram per liter i hans utandningsluft, eller att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt, skall för *fylleri i tågtrafik* dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

För fylleri i tågtrafik döms också den som för ett tåg eller sköter någon annan uppgift som väsentligt påverkar tågsäkerheten efter att ha använt narkotika så att verksam beståndsdel i någon narkotika eller någon narkotikas ämnesomsättningsprodukt finns i hans blod medan uppgiften utförs eller därefter. Bestämmelsen i detta moment

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

tillämpas dock inte, om beståndsdelen eller ämnesomsättningsprodukten härrör från ett läkemedel som den som utför uppgiften har haft rätt att använda.

För fylleri i tågtrafik döms också den som sköter en sådan uppgift som nämns i 1 och 2 mom. efter att ha intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt.

12 §

Definitioner

I detta kapitel avses med

(ny)

1 a) narkotika sådan narkotika som avses i narkotikalagen (1289/1993),

Denna lag träder i kraft den

20 .

2.

Lag**om ändring av 76 § vägtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981) 76 §, sådan den lyder i lag 546/1999, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

76 §

Grunder för temporärt körförbud

En polisman kan utfärda temporärt körförbud för den som har körrätt och omhändertaga körkortet, om

1) det finns sannolika skäl att misstänka att han har gjort sig skyldig till rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 1 punkten eller 4 § strafflagen,

2) det finns skäl att misstänka att han har gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 2 punkten strafflagen,

3) det är sannolikt att det finns förutsättningar för att meddela körförbud med stöd av 75 § 2 mom. 3—6 punkten eller 3 mom., eller om

4) det är uppenbart att körförmågan hos den som har körrätt på grund av sjukdom eller skada eller av någon annan sådan orsak har försämrats i sådan utsträckning att den övriga trafiken utsätts för väsentlig fara om körningen fortsätter och det därför inte kan anses tillräckligt att enbart utreda hälsotillståndet enligt 73 § 2 mom.

1) det finns sannolika skäl att misstänka att han har gjort sig skyldig till rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § strafflagen,

2) det finns skäl att misstänka att han har gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 2 eller 3 mom. strafflagen,

3) det är sannolikt att det finns förutsättningar för att meddela körförbud med stöd av 75 § 2 mom. 3—6 punkten eller 3 mom., eller om

4) det är uppenbart att körförmågan hos den som har körrätt på grund av sjukdom eller skada eller av någon annan sådan orsak har försämrats i sådan utsträckning att den övriga trafiken utsätts för väsentlig fara om körningen fortsätter och det därför inte kan anses tillräckligt att enbart utreda hälsotillståndet enligt 73 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den

20 .

3.

Lag**om ändring av 7 och 20 § trafikförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i trafikförsäkringslagen av den 26 juni 1959 (279/1959) 7 § 3 mom. och 20 §, sådana de lyder, 7 § 3 mom. i lag 656/1994 och 20 § i sistnämnda lag och lag 374/1979, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §

7 §

Har någon åsamkat sig personskada vid framförande av fordon i sådant tillstånd att alkoholhalten i hans blod under eller efter färden uppgick till minst 1,2 promille eller han hade minst 0,60 milligram alkohol per liter i sin utandningsluft, eller har han förorsakat skadan då han annars har framfört fordon under sådan påverkan av alkohol eller annat rusmedel än alkohol eller under gemensam påverkan av alkohol och annat rusmedel att hans förmåga till felfria prestationer var kännbart nedsatt, betalas ersättning från fordonets försäkring endast om synnerligt skäl därtill föreligger. Vad ovan är sagt om förarens rätt till ersättning gäller även passagerare, som befann sig i fordonet när skadan inträffade, även om han visste eller borde ha vetat att föraren befann sig i ovan nämnt tillstånd.

Har någon åsamkat sig personskada vid framförande av fordon i sådant tillstånd att alkoholhalten i hans blod under eller efter färden uppgick till minst 1,2 promille eller att han hade minst 0,53 milligram alkohol per liter i sin utandningsluft, eller har han förorsakat skadan då han annars har framfört fordon under sådan påverkan av alkohol eller annat rusmedel än alkohol eller under gemensam påverkan av alkohol och annat rusmedel att hans förmåga till felfria prestationer var kännbart nedsatt, betalas ersättning från fordonets försäkring endast om synnerligt skäl därtill föreligger. Vad ovan är sagt om förarens rätt till ersättning gäller även passagerare, som befann sig i fordonet när skadan inträffade, även om han visste eller borde ha vetat att föraren befann sig i ovan nämnt tillstånd.

20 §

20 §

Har motorfordonets ägare, förare eller passagerare uppsåtligen eller av grovt vållande förorsakat skadan eller har skadan förorsakats genom vållande under färd med motorfordon, som åtkommits genom eller används för förövande av brott, som inte är ringa, eller har någon förorsakat skadan vid framförande av fordon i sådant tillstånd att alkoholhalten i hans blod under eller efter färden uppgick till minst 1,2 promille eller hade han minst 0,60 milligram alkohol per liter i sin utandningsluft eller har han förorsakat skadan då han annars framfört fordon under sådan påverkan av alkohol

Har motorfordonets ägare, förare eller passagerare uppsåtligen eller av grovt vållande förorsakat skadan eller har skadan förorsakats genom vållande under färd med motorfordon, som åtkommits genom eller används för förövande av brott, som inte är ringa, eller har någon förorsakat skadan vid framförande av fordon i sådant tillstånd att alkoholhalten i hans blod under eller efter färden uppgick till minst 1,2 promille eller hade han minst 0,53 milligram alkohol per liter i sin utandningsluft eller har han förorsakat skadan då han annars framfört fordon under sådan påverkan av alkohol

eller annat rusmedel än alkohol eller under gemensam påverkan av alkohol och annat rusmedel att hans förmåga till felfria prestationer var kännbart nedsatt, och betalar i sådant fall trafikförsäkringsbolaget i ersättning för skada ett belopp, som mottagaren har rätt att kräva av den skadeståndsskyldige, övergår denna rätt till bolaget. Ovan avsedd skadeståndsskyldighet bestäms enligt de grunder som stadgas i 2 och 4 kap. skadeståndslagen (412/74).

Avtal, varigenom bolaget emot den skadeståndsskyldige förbehåller sig rätt utöver vad i denna paragraf stadgas, är ogiltigt.

eller annat rusmedel än alkohol eller under gemensam påverkan av alkohol och annat rusmedel att hans förmåga till felfria prestationer var kännbart nedsatt, och betalar i sådant fall trafikförsäkringsbolaget i ersättning för skada ett belopp, som mottagaren har rätt att kräva av den skadeståndsskyldige, övergår denna rätt till bolaget. Ovan avsedd skadeståndsskyldighet bestäms enligt de grunder som föreskrivs i 2 och 4 kap. skadeståndslagen (412/1974).

Ett avtal, varigenom bolaget emot den skadeståndsskyldige förbehåller sig rätt utöver vad i denna paragraf bestäms är ogiltigt.

Denna lag träder i kraft den 20 .
